

Cuprins

Capitolul I. Aspecte generale despre familie	1
§1. Noțiunea juridică de familie	1
§2. Reglementarea relațiilor de familie	2
§3. Dreptul la căsătorie, dreptul de a întemeia o familie și noțiunea de „viață de familie”	3
§4. Obiectul dreptului civil al familiei	4
§5. Principiile dreptului civil al familiei	5
5.1. Aspecte generale	5
5.2. Principiul monogamiei	6
5.3. Principiul interzicerii căsătoriei între persoane de același sex	7
5.4. Principiul caracterului laic al căsătoriei sau natura subsecventă a căsătoriei religioase	8
5.5. Principiul solemnității încheierii căsătoriei	8
5.6. Principiul liberului consimțământ al viitorilor soți și al exprimării sale depline la încheierea căsătoriei	9
5.7. Principiul egalității în drepturi a copiilor	11
5.8. Principiul solidarității familiale	12
5.9. Principiul ocrotirii interesului superior al copilului	13
5.10. Principiul egalității juridice a soților	15
5.11. Principiul ocrotirii căsătoriei și familiei	18
§6. Funcțiile familiei	20
6.1. Funcția biologică și de perpetuare a speciei umane	21
6.2. Funcția educativă	21
6.3. Funcția economică	22
§7. Concubinajul	23
Capitolul al II-lea. Aspecte generale despre logodnă, curtajul matrimonial și căsătorie	25
§1. Logodna	25
1.1. Noțiunea de logodnă	25
1.2. Natura juridică a logodnei	26
1.3. Condițiile de valabilitate ale logodnei	27
1.4. Efectele logodnei	28
1.5. Ruperea logodnei și efectele acesteia	29
§2. Curtajul matrimonial	31
§3. Căsătoria	32
3.1. Noțiunea de căsătorie	32

3.2. Caracterelor juridice ale căsătoriei _____	33
3.3. Natura juridică a căsătoriei _____	34
Capitolul al III-lea. Încheierea căsătoriei _____	35
§1. Condițiile de fond necesare încheierii valabile a căsătoriei _____	35
1.1. Condițiile de fond pozitive _____	35
1.1.1. Împlinirea vârstei matrimoniale _____	35
1.1.2. Existența consimțământului viitorilor soți _____	37
1.1.3. Existența diferențierii sexuale a viitorilor soți _____	38
1.1.4. Comunicarea reciprocă între soți a stării de sănătate _____	39
1.2. Condițiile de fond negative _____	40
1.2.1. Existența unei căsătorii a unuia dintre soți (bigamia) _____	40
1.2.2. Rudenia _____	41
1.2.3. Tutela _____	43
1.2.4. Alienația, debilitatea mintală și lipsa vremelnică a discernământului _____	43
§2. Căsătoria postumă _____	44
§3. Condițiile de formă pentru încheierea căsătoriei _____	46
3.1. Chestiuni prealabile _____	46
3.2. Etapa preparatorie a încheierii căsătoriei _____	46
3.2.1. Declarația de căsătorie _____	46
3.2.2. Publicitatea declarației de căsătorie _____	48
3.2.3. Verificarea îndeplinirii condițiilor de fond și a lipsei impedimentelor la căsătorie de către ofițerul de stare civilă _____	50
3.2.4. Soluționarea opozițiilor la căsătorie _____	53
3.3. Etapa încheierii propriu-zise a căsătoriei _____	54
3.3.1. Încheierea căsătoriei de către ofițerul de stare civilă _____	54
3.3.2. Publicitatea virtuală și publicitatea efectivă a căsătoriei _____	56
3.3.3. Limba în care se celebrează căsătoria _____	56
3.3.4. Procedura convenită de celebrare a căsătoriei _____	56
3.3.5. Momentul încheierii căsătoriei _____	57
3.4. Etapa ulterioară încheierii căsătoriei _____	58

Capitolul al IV-lea. Efectele căsătoriei	61
§1. Considerații generale	61
§2. Drepturile și îndatoririle nepatrimoniale ale soților	61
2.1. Dreptul la nume al soților	61
2.2. Îndatorirea de respect și sprijin moral reciproc	62
2.3. Îndatorirea de fidelitate	63
2.4. Îndatorirea de a locui împreună	63
2.5. Obligația conjugală	64
2.6. Îndatorirea de a respecta independența personală a celuilalt soț	65
2.7. Îndatorirea de a respecta regula codeciziei	66
§3. Drepturile și obligațiile patrimoniale ale soților	66
3.1. Precizări prealabile privind regimul matrimonial	66
3.2. Când produce efecte regimul matrimonial	67
3.3. Fundamentul regimului matrimonial	67
3.4. Principiile regimului matrimonial	68
3.4.1. Locuința familiei	69
3.4.1.1. Regimul actelor juridice având ca obiect locuința familiei	70
3.4.1.2. Regimul actelor juridice care au ca obiect bunurile ce mobilează sau decorează locuința	71
3.4.1.3. Drepturile soților asupra locuinței închiriate	72
3.4.1.4. Partajarea sau atribuirea contractului de închiriere la desfacerea căsătoriei	73
3.4.2. Cheltuielile căsătoriei	74
3.5. Gestionarea patrimoniului comun	75
3.5.1. Mandatul convențional	75
3.5.2. Mandatul judiciar	76
3.5.3. Actele de dispoziție care pun în pericol grav interesele familiei. Limitarea judiciară a puterilor unuia dintre soți	77
3.6. Convenția matrimonială	78
3.6.1. Precizări prealabile	78
3.6.2. Definiția și obiectul convenției matrimoniale	78
3.6.3. Caracterele juridice ale convenției matrimoniale	79
3.6.4. Încheierea convenției matrimoniale	80
3.6.5. Simulația convenției matrimoniale	81
3.6.6. Clauza de preciput	81
3.6.7. Inopozabilitatea convenției matrimoniale	83
3.6.8. Modificarea convenției matrimoniale	83

3.6.9. Încheierea convenției matrimoniale de către minor _____	83
3.6.10. Nulitatea convenției matrimoniale _____	84
§4. Regimurile matrimoniale _____	84
4.1. Regimul matrimonial al comunității legale _____	84
4.1.1. Principiile regimului matrimonial al comunității legale _____	84
4.1.2. Trăsăturile regimului matrimonial al comunității legale _____	85
4.1.3. Bunurile comune _____	86
4.1.4. Bunurile proprii _____	87
4.1.5. Veniturile din muncă și cele asimilate acestora _____	90
4.1.6. Regimul juridic al bunurilor proprii _____	91
4.1.7. Dovada bunurilor soților _____	91
4.1.8. Formalitățile de publicitate _____	92
4.1.9. Mandatul tacit reciproc _____	92
4.1.10. Limitele mandatului tacit reciproc _____	93
4.1.11. Aportul de bunuri comune și regimul acestuia _____	93
4.1.12. Datoriile comune ale soților _____	94
4.1.13. Regimul juridic al datoriilor soților. Răspunderea subsidiară pentru datoriile comune _____	95
4.1.14. Lichidarea regimului comunității _____	95
4.1.15. Lichidarea comunității și partajul _____	96
4.1.16. Partajul în timpul regimului comunității _____	96
4.1.17. Convențiile contrare regimului comunității legale _____	97
4.2. Regimul matrimonial al separației de bunuri _____	97
4.2.1. Considerații prealabile _____	97
4.2.2. Regimul bunurilor _____	98
4.2.3. Inventarul bunurilor mobile _____	98
4.2.4. Bunurile proprietate comună pe cote-părți ale soților _____	99
4.2.5. Folosința de către un soț a bunurilor celuilalt soț _____	99
4.2.6. Răspunderea soților pentru obligațiile personale _____	100
4.2.7. Dreptul de retenție al soților _____	100
4.3. Regimul matrimonial al comunității convenționale _____	101
4.3.1. Considerații prealabile _____	101
4.3.2. Obiectul convenției matrimoniale _____	101
4.3.3. Completarea comunității convenționale _____	102

Capitolul al V-lea. Desființarea, încetarea și desfacerea căsătoriei	103
§1. Nulitatea căsătoriei	103
1.1. Regimul juridic al nulității absolute a căsătoriei	103
1.1.1. Cazurile de nulitate absolută a căsătoriei	103
1.1.2. Lipsa vârstei matrimoniale	105
1.1.3. Căsătoria fictivă	105
1.1.4. Persoanele care pot invoca nulitatea absolută	106
1.2. Regimul juridic al nulității relative	107
1.2.1. Lipsa încuviințării cauzate de lege	107
1.2.2. Vicierea consimțământului unuia dintre soți	108
1.2.3. Încheierea căsătoriei în lipsa vremelnică a discernământului	108
1.2.4. Încheierea căsătoriei între tutore și persoana minoră	108
1.2.5. Termenul de exercitare a acțiunii în anulare	108
1.2.6. Caracterul personal al acțiunii în anulare	109
1.2.7. Acoperirea anulabilității	109
1.3. Efectele nulității	109
1.3.1. Căsătoria putativă	109
1.3.2. Situația copiilor	110
1.3.3. Opozabilitatea hotărârii judecătorești	111
§2. Încetarea căsătoriei	112
2.1. Prezentare generală	112
2.2. Încetarea căsătoriei prin moartea constatată fizic a unuia dintre soți	112
2.3. Încetarea căsătoriei prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți	113
§3. Desfacerea căsătoriei prin divorț	114
3.1. Prezentare generală	114
3.2. Divorțul prin acordul părților pe cale judiciară	116
3.3. Divorțul prin acordul părților pe cale administrativă sau prin procedura notarială	117
3.3.1. Procedura soluționării cererii de divorț pe cale administrativă sau notarială	119
3.4. Divorțul din culpă	120
3.5. Divorțul din cauza stării de sănătate a unui soț	121
§4. Efectele divorțului	121
4.1. Data desfacerii căsătoriei	121

4.2. Efectele divorțului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre soți _____	122
4.2.1. Numele de familie după căsătorie _____	122
4.2.2. Drepturile soțului divorțat _____	122
4.3. Efectele divorțului cu privire la raporturile patrimoniale dintre soți _____	123
4.3.1. Efectele cu privire la regimul matrimonial _____	123
4.3.2. Dreptul la despăgubiri _____	124
4.3.3. Obligațiile de întreținere între foștii soți _____	125
4.3.4. Prestația compensatorie _____	126
4.4. Efectele divorțului cu privire la raporturile dintre părinți și copiii lor minori _____	128
4.4.1. Raporturile dintre părinții divorțați și copiii lor minori _____	128
4.4.2. Exercitarea autorității părintești de către ambii părinți _____	129
4.4.3. Exercitarea autorității părintești de către un singur părinte divorțat _____	130
4.4.4. Exercitarea autorității părintești de către alte persoane _____	131
4.4.5. Locuința copilului după divorțul părinților _____	131
4.4.6. Drepturile părintelui separat de copil _____	132
4.4.7. Stabilirea contribuției părinților _____	133
4.4.8. Modificarea măsurilor luate cu privire la copil _____	134
Capitolul al VI-lea. Rudenia și afinitatea _____	135
§1. Rudenia _____	135
1.1. Definiția, clasificarea și gradul de rudenie _____	135
1.2. Efectele și dovada rudeniei _____	136
§2. Afinitatea _____	137
Capitolul al VII-lea. Filiația _____	139
§1. Considerații generale _____	139
§2. Moduri de stabilire a filiației _____	139
§3. Dovada filiației _____	140
§4. Posesia de stat _____	140
§5. Timpul legal al concepțiunii _____	142
§6. Prezumția de paternitate _____	142
§7. Recunoașterea copilului _____	143
7.1. Caracterele juridice ale recunoașterii _____	144

7.2. Felurile recunoașterii _____	144
7.3. Formele recunoașterii _____	146
7.4. Recunoașterea de către minorul necăsătorit _____	146
7.5. Nulitatea absolută ori relativă a recunoașterii _____	147
7.6. Contestarea recunoașterii de filiație _____	148
§8. Acțiuni privind filiația _____	148
8.1. Dispoziții comune privind acțiunile legate de filiație _____	148
8.2. Acțiunea în contestarea filiației _____	150
8.3. Acțiunea în stabilirea filiației față de mamă _____	151
8.4. Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei _____	152
8.5. Acțiuni privind filiația față de tatăl din căsătorie _____	155
8.5.1. Acțiunea în tăgada paternității _____	155
8.5.2. Acțiunea în tăgada paternității introdusă de către soțul mamei _____	156
8.5.3. Acțiunea în tăgada paternității pornită de către mama copilului _____	156
8.5.4. Acțiunea în tăgada paternității introdusă de către pretinsul tată biologic _____	157
8.5.5. Acțiunea în tăgada paternității pornită de către copii și de către moștenitori _____	157
8.5.6. Contestarea filiației față de tatăl din căsătorie _____	158
§9. Filiația în cazul reproducerii umane asistate medical cu terț donator _____	158
9.1. Aspecte generale _____	158
9.2. Regimul filiației _____	159
9.3. Consimțământul părinților pentru reproducerea umană asistată medical cu terț donator _____	159
9.4. Contestarea filiației _____	160
9.5. Răspunderea tatălui _____	161
9.6. Confidențialitatea informațiilor _____	161
9.7. Drepturile și obligațiile tatălui față de copil _____	162
Capitolul al VIII-lea. Situația legală a copilului _____	163
§1. Egalitatea în drepturi a copiilor _____	163
§2. Numele copilului din căsătorie _____	164
§3. Numele copilului din afara căsătoriei _____	164
Capitolul al IX-lea. Adopția _____	166
§1. Aspecte introductive _____	166
1.1. Noțiunea de adopție _____	166
1.2. Principiile adopției _____	167

1.3. Adopția internațională _____	168
§2. Condițiile de fond ale adopției _____	169
2.1. Persoanele care pot fi adoptate _____	169
2.2. Persoanele care pot adopta _____	171
2.3. Consimțământul la adopție _____	174
2.3.1. Persoanele care trebuie să consimtă la adopție _____	174
2.3.2. Darea și revocarea consimțământului părinților _____	176
2.3.3. Refuzul părinților de a-și da consimțământul _____	177
§3. Procedura adopției _____	177
3.1. Procedura administrativă _____	177
3.2. Procedura judiciară _____	178
§4. Efectele hotărârii judecătorești de înființare a adopției _____	180
§5. Încetarea adopției _____	183
5.1. Desființarea adopției _____	183
5.1.1. Nulitatea relativă a adopției _____	183
5.1.2. Nulitatea absolută a adopției _____	184
5.1.3. Menținerea adopției _____	185
5.1.4. Efectele hotărârii judecătorești de desființare a adopției _____	185
5.2. Desfacerea adopției _____	185
5.2.1. Desfacerea de drept a adopției _____	186
5.2.2. Desfacerea facultativă a adopției _____	186
Capitolul al X-lea. Autoritatea părintească _____	188
§1. Aspecte generale _____	188
1.1. Noțiunea de „autoritate părintească” _____	188
1.2. Principiile autorității părintești _____	188
1.3. Durata autorității părintești _____	189
1.4. Îndatorirea de respect _____	190
1.5. Neînțelegerile dintre părinți _____	190
§2. Drepturile și îndatoririle părintești _____	190
2.1. Conținutul autorității părintești _____	190
2.2. Drepturile și îndatoririle părintești cu privire la persoana copilului _____	192
2.2.1. Dreptul de a îndruma copilul în alegerea religiei _____	192
2.2.2. Dreptul de a alege numele copilului _____	193
2.2.3. Dreptul și îndatorirea de supraveghere a copilului _____	193
2.2.4. Dreptul de a controla relațiile sociale ale copilului _____	194
2.2.5. Dreptul de a cere înapoierea copilului de la alte persoane _____	194

2.2.6. Dreptul de a stabili locuința copilului _____	195
2.2.7. Schimbarea locuinței părintelui și a copilului care locuiește cu acesta _____	196
2.2.8. Schimbarea felului învățăturii sau al pregătirii profesionale _____	197
2.2.9. Obligația de întreținere _____	197
2.3. Drepturile și obligațiile părinților cu privire la bunurile copilului _____	198
2.3.1. Independența patrimoniului părinților față de patrimoniul copilului _____	198
2.3.2. Dreptul și îndatorirea de a administra bunurile copilului și de a încuviința actele juridice ale acestuia _____	199
§3. Exercitarea autorității părintești _____	200
3.1. Regula exercitării autorității părintești _____	200
3.2. Exercitarea autorității părintești în caz de divorț _____	201
3.3. Autoritatea părintească în situația copilului din afara căsătoriei _____	201
3.4. Învoiala părinților în ceea ce privește exercitarea autorității părintești _____	201
3.5. Excepția exercitării autorității părintești: exercitarea acesteia de către un singur părinte _____	202
§4. Decăderea din exercițiul drepturilor părintești _____	203
4.1. Cazuri care determină decăderea. Condiții _____	203
4.2. Caracterul și întinderea decăderii _____	204
4.3. Protecția copilului până la soluționarea cererii de decădere _____	205
4.4. Obligația de întreținere în cazul decăderii din exercițiul drepturile părintești _____	205
4.5. Instituirea tutelei _____	206
4.6. Redarea exercițiului drepturilor părintești _____	206
Capitolul al XI-lea. Obligația legală de întreținere _____	207
§1. Noțiunea obligației legale de întreținere _____	207
§2. Caracterele juridice ale obligației legale de întreținere _____	207
§3. Persoanele între care există obligația de întreținere și ordinea în care se datorează _____	212
3.1. Persoanele între care există obligația de întreținere _____	212
3.2. Ordinea în care se datorează obligația de întreținere _____	213
3.3. Ordinea subsidiară _____	214

§4. Condițiile generale ale obligației legale de întreținere	214
4.1. Condiții referitoare la creditorul obligației de întreținere	214
4.1.1. Starea de nevoie a creditorului	214
4.1.2. Creditorul să nu se poată întreține din munca sa	215
4.1.3. Creditorul să aibă o conduită conformă cu regulile de conviețuire socială	215
4.1.4. Creditorul să nu se facă vinovat de nașterea și menținerea stării de nevoie	216
4.1.5. Condiția specială a stării de nevoie a creditorului minor	216
4.2. Condiții referitoare la debitorul obligației de întreținere	217
§5. Întinderea dreptului și obligației legale de întreținere	218
5.1. Cuantumul întreținerii	218
5.2. Modalități de executare a obligației de întreținere	218
5.3. Modificarea pensiei de întreținere	219
5.4. Încetarea obligației de întreținere	220
5.5. Când se plătește pensia de întreținere	220
5.6. Restituirea întreținerii nedatorate	221
§6. Particularități ale obligației legale de întreținere între diferite categorii de persoane	221
6.1. Obligația legală de întreținere între soți	221
6.2. Obligația legală de întreținere între foștii soți	222
6.3. Obligația legală de întreținere între părinți și copii	223
6.4. Obligația de întreținere între alte rude naturale în linie dreaptă	226
6.5. Obligația legală de întreținere între frați și surori	227
6.6. Obligația legală de întreținere între rudele rezultate din adopție	227
Capitolul al XII-lea. Tutela și curatela minorului	228
§1. Tutela	228
1.1. Chestiuni generale privind tutela	228
1.2. Definiția tutelei	228
1.3. Caracterele juridice ale tutelei	229
1.4. Condițiile legale pentru instituirea tutelei	231
1.5. Drepturile și îndatoririle tutorelui cu privire la persoana copilului	233

1.6. Drepturile și îndatoririle tutorelui în legătură cu bunurile minorului	234
1.7. Reprezentarea minorului și încuviințarea sau autorizarea actelor minorului	236
1.8. Suma anuală necesară întreținerii minorului	236
1.9. Încetarea tutelei	237
§2. Curatela minorului	238
Capitolul al XIII-lea. Starea civilă și actele de stare civilă	240
§1. Considerații introductive	240
§2. Noțiunea și natura juridică a stării civile	241
§3. Caracterele juridice ale stării civile	242
§4. Izvoarele stării civile	244
§5. Dovada stării civile	245
5.1. Dovada stării civile cu actele și certificatele de stare civilă	246
5.2. Proba stării civile prin posesia de stat	246
5.3. Dovada stării civile prin hotărârile judecătorești pronunțate în materie de stare civilă	247
5.4. Dovada căsătoriei	248
5.5. Dovada filiației	248
5.6. Dovada concepțiunii cu mijloace de probă științifice	248
5.7. Dovada filiației față de mamă cu orice mijloace de probă	249
§6. Acțiunile de stare civilă	249
6.1. Clasificarea acțiunilor de stare civilă	250
§7. Actele de stare civilă	252
7.1. Definiția actelor de stare civilă	253
7.2. Natura juridică a actelor de stare civilă	254
7.3. Certificatele de stare civilă	254
§8. Întocmirea actelor de stare civilă	256
8.1. Categoriile de înregistrări în registrele de stare civilă	256
8.2. Înregistrările prin întocmirea actelor de stare civilă	257
8.2.1. Situații în care se fac înregistrări prin întocmirea de acte de stare civilă	257
8.2.2. Persoanele abilitate să întocmească actele de stare civilă	258
8.2.3. Întocmirea actului de naștere	260
8.2.3.1. Precizări prealabile	260
8.2.3.2. Declarația de naștere a copilului	260

8.2.3.3. Forma declarației de naștere a copilului _____	261
8.2.3.4. Termenele în care se declară nașterea copilului _____	262
8.2.3.5. Documentele pe baza cărora este înregistrată nașterea copilului _____	262
8.2.3.6. Numele de familie al copilului _____	263
8.2.3.7. Declarația de naștere tardivă _____	264
8.2.3.8. Situația când nașterea a avut loc în străinătate _____	264
8.2.3.9. Întocmirea propriu-zisă a actului de naștere _____	265
8.2.3.10. Înregistrarea gemenilor _____	267
8.2.3.11. Întocmirea actului de naștere în cazul copilului găsit _____	267
8.2.3.12. Întocmirea actului de naștere în cazul copilului părăsit _____	269
8.2.3.13. Întocmirea actului de naștere în cazul adoptiei _____	271
8.2.3.14. Întocmirea actului de naștere pentru copilul născut mort _____	272
8.2.4. Întocmirea actului de căsătorie _____	272
8.2.4.1. Competența ofițerului de stare civilă de a încheia căsătoria _____	272
8.2.4.2. Locul încheierii căsătoriei _____	273
8.2.4.3. Declarația de căsătorie _____	275
8.2.4.4. Opoziții la încheierea căsătoriei _____	281
8.2.4.5. Refuzul ofițerului de stare civilă de a celebra căsătoria _____	281
8.2.4.6. Noua declarație de căsătorie _____	282
8.2.4.7. Încheierea căsătoriei _____	283
8.2.4.8. Aspecte particulare ale încheierii căsătoriei în România de către cetățeni străini care nu cunosc limba română _____	285
8.2.4.9. Întocmirea actului de căsătorie _____	286
8.2.5. Întocmirea actului de deces _____	287
8.2.5.1. Competența ofițerului de stare civilă de a întocmi actul de deces _____	287
8.2.5.2. Declarația de deces _____	288
8.2.5.3. Certificatul medical constatator al decesului _____	289
8.2.5.4. Întocmirea actului de deces _____	289
8.2.5.5. Constatarea fizică a morții _____	291

8.2.5.6. Constatarea judecătorească a morții	291
8.2.5.7. Cazurile în care se poate dispune declararea judecătorească a morții	292
8.3. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă ale cetățenilor străini și persoanelor fără cetățenie	292
8.4. Înregistrarea actelor de stare civilă în situații speciale	293
8.4.1. Înregistrarea nașterii și decesului produse în tren, la bordul unei nave sau aeronave ori al altui mijloc de transport în timpul unei călătorii pe teritoriul României	293
8.4.2. Înregistrarea nașterii sau decesului la bordul unei aeronave în afara teritoriului României	293
8.4.3. Înregistrarea actelor de stare civilă produse la bordul unei nave aflate în timpul unei călătorii în afara apelor teritoriale române	294
8.4.4. Înregistrările în jurnalul de bord sau în carnetul de drum	295
8.4.5. Înregistrarea actelor de stare civilă în caz de mobilizare, război sau participare a forțelor armate la misiuni în afara teritoriului statului român	296
8.5. Eliberarea certificatelor de stare civilă	296
8.6. Registrele de stare civilă	298
8.7. Întocmirea actelor de stare civilă ale cetățenilor români aflați în străinătate	299
8.7.1. Întocmirea actelor de stare civilă privind pe cetățenii români aflați în străinătate de către misiunile diplomatice sau oficiile consulare de carieră ale României	299
8.7.2. Întocmirea actelor de stare civilă privind pe cetățenii români aflați în străinătate de către autoritățile străine competente	300
8.7.3. Înscrierea în registrele de stare civilă române de la misiunile diplomatice și oficiile consulare de carieră ale României a certificatelor de stare civilă eliberate de autoritățile străine competente	300
8.7.4. Înscrierea sau transcrierea în registrele de stare civilă române a actelor de stare civilă privind pe cetățenii români, întocmite de autoritățile străine competente	301

8.7.5. Întocmirea noilor acte de stare civilă pentru cetățenii români care s-au aflat în localități ce au aparținut României, localități care în prezent se găsesc pe teritoriul altor state	304
8.7.6. Actualizarea Registrului național de evidență a persoanelor cu datele conținute în certificatele sau extrasele de stare civilă eliberate cetățenilor români de către autoritățile străine care au fost înscrise/ transcrise în registrele de stare civilă române	305
§9. Înscrierea de mențiuni, anularea, modificarea, rectificarea și completarea actelor de stare civilă	305
9.1. Înscrierea de mențiuni în actele de stare civilă	305
9.2. Cazurile în care se fac mențiuni în actele de stare civilă	307
9.2.1. Înscrierea mențiunii privind stabilirea filiației și contestarea recunoașterii sau tăgăduirea paternității	307
9.2.2. Înscrierea mențiunii privind desfacerea, anularea sau constatarea nulității adopției	307
9.2.3. Înscrierea mențiunii privind încetarea, nulitatea sau desfacerea căsătoriei	309
9.2.4. Înscrierea mențiunii privind schimbarea numelui	310
9.2.5. Înscrierea mențiunii privind acordarea sau pierderea cetățeniei române	310
9.3. Anularea, modificarea, completarea și rectificarea actelor de stare civilă	310
9.3.1. Reguli speciale privind anularea actelor de stare civilă	311
9.3.2. Reguli speciale privind completarea actelor de stare civilă	312
9.3.3. Reguli speciale privind modificarea actelor de stare civilă	312
9.3.4. Reguli speciale privind rectificarea actelor de stare civilă și a mențiunilor înscrise pe acestea	313
9.3.5. Reguli de procedură privind anularea, completarea și modificarea actelor de stare civilă	315
Bibliografie	317

Capitolul al II-lea.

Aspecte generale despre logodnă, curtajul matrimonial și căsătorie

§1. Logodna

1.1. Noțiunea de logodnă

Termenul de logodnă provine din limba slavonă, în care era denumită „*lagoditi*” și care înseamnă „a se înțelege, a trata ceva”^[1].

În dreptul roman, logodna, numită „*sponsalia*”^[2], se putea încheia printr-o convenție verbală între capii de familie ai viitorilor soți.

În vremea împăratului Constantin, logodna a devenit un raport de drept care producea efecte juridice.

Și în vechiul drept românesc logodna era reglementată. Astfel, potrivit Codului Calimach, logodna, numită „preambul marital” obligatoriu, era urmată de încheierea căsătoriei într-un interval de timp de 2-4 ani, desfacerea logodnei având caracter excepțional^[3].

În Codul civil din 1864 și în Codul familiei, abrogate de actualul Cod civil, logodna nu și-a mai găsit reglementarea, creându-se cadrul manifestării mai plene a libertății matrimoniale.

În actualul Cod civil, logodna este reglementată în cuprinsul art. 266-270. Pe bună dreptate, în doctrină^[4] s-a observat că reglementarea logodnei în Codul civil în vigoare reprezintă, de fapt, o revenire în timp la vremuri apuse, fără niciun fel de justificare, având în vedere împrejurarea că fenomenul, în zilele noastre, nu mai are amploarea de altă dată. Dimpotrivă, în prezent, logodna nu este îmbrățișată într-o proporție care să justifice reglementarea.

Mai degrabă, concubinajul reprezintă un fenomen cu oarecare consistență, fapt ce ar putea da de gândit legiuitorului și l-ar putea determina să pună acest fenomen sub incidența normelor juridice. Spre

[1] A se vedea C.C. HAGEANU, *op. cit.*, p. 15.

[2] A se vedea L. CĂRJAN, *op. cit.*, p. 186.

[3] A se vedea C. HAMANGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *Tratat de drept civil român*, vol. I, Ed. All, București, 1996, p. 188.

[4] A se vedea C.C. HAGEANU, *op. cit.*, p. 15.

deosebire de logodnă, concubinajul, care înseamnă conviețuire, se transformă în căsătorie într-o proporție mai mare decât logodna.

Logodna reprezintă^[1] promisiunea reciprocă dată de viitorii soți, bărbat și femeie, de a încheia căsătoria, acordul sentimental și intelectual cu privire la o căsătorie ulterioară dintre aceștia^[2].

Logodna se încheie pentru ca viitorii soți să aibă o perioadă de clarificare a sentimentelor pe care le nutresc unul față de altul, pentru a se cunoaște mai bine și a decide în cunoștință de cauză cu privire la încheierea sau nu a căsătoriei.

Drepturile și îndatoririle specifice căsătoriei, cum ar fi obligația de fidelitate, respect și sprijin moral nu se regăsesc în cazul logodnei^[3].

1.2. Natura juridică a logodnei

Problema naturii juridice a logodnei are un caracter controversat.

Într-o opinie^[4] s-a apreciat că logodna nu este un contract, ci un fapt juridic ce poate să producă efecte extrinseci căsătoriei, în special în situația ruperii acesteia în mod unilateral și abuziv.

Într-o altă opinie^[5] se consideră că logodna are natura juridică a unui contract. Critica^[6] acestui punct de vedere al tezei contractualiste pune în prim plan împrejurarea că un contract de logodnă dă naștere numai la o *obligație de mijloace* privind încheierea căsătoriei, nu și la o obligație de rezultat; prin urmare, o convenție de logodnă are aceleași consecințe practice ca aprecierea logodnei drept un simplu fapt cu efecte extrinseci căsătoriei.

În raport cu observațiile ce pot fi aduse opiniilor evocate, aderăm la teza doctrinară potrivit căreia logodna este un *act juridic, sui generis*^[7].

[1] A se vedea T. BODOAȘCĂ, A. CSAKENY, *Opinii privind reglementarea logodnei în Codul civil român*, în *Dreptul* nr. 5/2015, p. 9.

[2] A se vedea C.C. HAGEANU, *op. cit.*, p. 16.

[3] A se vedea C.A. PRICOPI, *Dreptul familiei și acte de stare civilă*, Ed. Fundației României de Mâine, București, 2014, p. 28.

[4] A se vedea I. ALBU, *Căsătoria în dreptul român*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1988, p. 28-32.

[5] A se vedea G. CORNU, *Les regimes matrimoniaux*, PUF, Paris, 1977, p. 265 *apud* M. AVRAM, *op. cit.*, p. 31.

[6] A se vedea M. AVRAM, *op. cit.*, p. 31-32.

[7] A se vedea T. BODOAȘCĂ, *op. cit.*, p. 45.

Actul juridic civil al logodnei poate fi caracterizat ca fiind *sui generis* pentru că:

- nu conferă obligativitatea încheierii căsătoriei, libertatea matrimonială nefiind deloc limitată;

- poate conduce la disoluția relației de cuplu prin ruperea sa.

Cu alte cuvinte, principiul forței obligatorii al actului juridic al logodnei nu produce efecte în ceea ce privește libertatea de a nu se finaliza prin încheierea căsătoriei.

1.3. Condițiile de valabilitate ale logodnei

Condițiile de fond pentru încheierea valabilă a logodnei sunt cele cerute pentru încheierea căsătoriei, cu excepția *avizului medical* și a *autorizării instanței de tutelă* [art. 266 alin. (2) C.civ.].

Așadar, aceste condiții sunt:

- consimțământul personal și liber a două persoane de sex biologic diferit;

- vârsta minimă de 18 ani, atât pentru bărbat, cât și pentru femeie; pentru motive temeinice minorul (bărbat ori femeie) care a împlinit vârsta de 16 ani se poate logodi cu încuviințarea părinților (părintelui, dacă celălalt părinte este decedat) sau, după caz, a tutorelui ori a persoanei, autorității abilitate să exercite drepturile părintești;

- persoanele care se logodesc să nu fie căsătorite;

- aspiranții la statutul de logodnici să nu fie rude (firești sau din adopție) pe linie dreaptă sau în linie colaterală până la gradul al patrulea inclusiv; rudele colaterale de gradul al patrulea se pot logodi, dar căsătoria lor va trebui autorizată de instanța de tutelă;

- viitorii logodnici să nu fie alienați sau debili mintali;

- între viitorii logodnici să nu existe raport de tutelă. De fapt, tutela nu este permisă între persoane majore și nepuse sub interdicție.

Condițiile de formă. Logodna nu este supusă niciunei condiții de formă, dovada acesteia putând fi făcută prin orice mijloc de probă.

Cu excepția descendenților, în procesele având ca obiect filiația copilului rezultat din raporturile intime dintre logodnici vor putea fi propuși ca martori și rudele și afinii până la gradul al treilea inclusiv^[1].

[1] A se vedea T. BODOAȘCĂ, *op. cit.*, p. 47.

1.4. Efectele logodnei

Efectele logodnei au fost analizate în doctrină^[1] din două perspective: cea referitoare la relația dintre logodnă și căsătorie, pe de o parte, și cea legată de statutul juridic al logodnicilor, pe de altă parte.

În alte lucrări^[2] se tratează problema efectelor logodnei sub aspectul ruperii acesteia.

Vom îmbrățișa prima variantă, apreciind că ruperea logodnei dă naștere la efecte distincte de cele izvorâte din încheierea logodnei, pe care le vom examina separat.

Relația dintre logodnă și căsătorie. Deși prin actul logodnei se fac promisiuni reciproce de căsătorie, logodna nu reprezintă o condiție prealabilă necesară încheierii căsătoriei, neavând forță juridică obligatorie.

Așadar, încheierea căsătoriei nu este legată de logodnă, căsătoria liber consimțită se poate încheia, dacă nu există o logodnă prealabilă, la fel cum existența logodnei nu obligă la încheierea căsătoriei.

Statutul juridic al logodnicilor. Odată cu încheierea logodnei, bărbatul și femeia, părți ale actului juridic respectiv, dobândesc calitatea de logodnici.

Dobândirea statutului juridic de logodnic este un efect al încheierii logodnei^[3].

Efectele stării de logodnă sunt:

- dreptul logodnicilor de a rupe logodna [art. 267 alin. (1) coroborat cu art. 269 alin. (1) C.civ.];
- dreptul logodnicilor de a fi despăgubiți (art. 269-270 C.civ.);
- obligația logodnicului care a rupt logodna de a restitui darurile primite (art. 268 C.civ.);
- dreptul logodnicului deținut de a avea relații de viață privată cu logodnicul aflat în libertate, potrivit art. 8 din Convenția europeană^[4].

[1] A se vedea E. FLORIAN, *op. cit.*, p. 15-16.

[2] A se vedea C.C. HAGEANU, *op. cit.*, p. 18-20; M. AVRAM, *op. cit.*, p. 32.

[3] A se vedea T. BODOAȘCĂ, *op. cit.*, p. 49.

[4] A se vedea C.J.C.E., *cauza Wakefield c. Regatul Unit*, cererea nr. 13384/1989, 1 octombrie 1990; D.R. nr. 66, p. 251, *apud* E. FLORIAN, *op. cit.*, p. 16.

1.5. Ruperea logodnei și efectele acesteia

A. Trăsături ale conceptului de „rupere a logodnei”

„Ruperea logodnei” nu este un termen consacrat juridic, în limba română având o multitudine de înțelesuri.

„Ruperea logodnei” este un act juridic prin care unul dintre logodnici sau ambii, „dezavuează” logodna, adică o „denunță” sau o „desființează”.

Oricum, noțiunea de logodnă nu poate fi suprapusă celei de „încetare” a logodnei, aceasta din urmă fiind determinată de moartea unuia ori a ambilor logodnici.

Numai ruperea logodnei generează obligații patrimoniale, desființarea ei având caracter retroactiv.

Ruperea logodnei este un drept al unuia ori al ambilor logodnici prin a cărui exercitare desființează actul juridic al logodnei, cu respectarea ordinii publice și a bunelor moravuri.

Prin ruperea logodnei, oricare dintre logodnici sau ambii își exercită dreptul de a nu se căsători.

Ruperea logodnei nu implică respectarea vreunei formalități, la fel cum încheierea logodnei nu presupune vreo cerință de formă.

B. Efectele ruperii logodnei. Urmare a ruperii logodnei, se nasc următoarele efecte patrimoniale, și anume:

- obligația de restituire a darurilor;
- răspunderea pentru ruperea abuzivă sau pentru determinarea culpabilă a ruperii;
- caducitatea donațiilor făcute de un terț viitorilor soți (art. 1030 C.civ.) sau obligația de restituire a donațiilor (art. 268 C.civ.) unuia dintre ei.

C. Obligația de restituire a darurilor (art. 268 C.civ.). Restituirea donațiilor primite în considerarea logodnei ori pe durata acesteia nu este condiționată de existența vreunui abuz. Ca atare, ruperea logodnei are ca efect restituirea donațiilor indiferent de cauza acestei ruperi, ori de partea care a inițiat-o ori dacă a existat sau nu un motiv de rupere.

Restituirea donațiilor primite poate avea loc de bunăvoie sau pe cale judecătorească, prin dovedirea încheierii logodnei, a ruperii acesteia și a donațiilor făcute.

Nu sunt supuse restituirii *donațiile obișnuite*. Acestea sunt bunuri de valoare mică ori medie, în raport cu situația materială a persoanei

care le-a făcut cu diferite ocazii: zi de naștere, zi onomastică, alte sărbători de peste an.

Un caz special este cel al *inelului de logodnă*. Acesta se va restitui chiar dacă nu reprezintă o bijuterie de familie și chiar dacă ruperea logodnei a avut loc din vina logodnicului care a oferit inelul.

Darurile se *restituie în natură* sau, dacă acest lucru nu mai e cu putință, în măsura îmbogățirii.

Ne raliem observației formulate de doctrină^[1] potrivit căreia restituirea în echivalent să aibă loc nu în măsura îmbogățirii celui ce a primit bunul, ci la valoarea reală a bunului înstrăinat. Mai cu seamă, dacă bunul a pierit și, deci, logodnicul primitor (de regulă, logodnica) nu s-a îmbogățit cu nimic, înseamnă că acesta nu va fi obligat să restituie nimic, potrivit tezei care merge pe ideea restituirii în măsura îmbogățirii, ceea ce este total inechitabil.

D. Răspunderea logodnicului pentru ruperea logodnei (art. 269 C.civ.) se prezintă în două modalități:

- pentru ruperea abuzivă a logodnei și
- pentru determinarea culpabilă a celui alt logodnic să rupă logodna.

(i) *Ruperea abuzivă a logodnei* are loc în ipoteza când autorul faptei (logodnicul) urmărește, cu rea-credință, vătămarea celui alt logodnic^[2] ori exercită dreptul de a rupe logodna în mod nerezonabil^[3].

Logodnicul, autor al ruperii logodnei în mod abuziv, este obligat la *despăgubiri*, constând în „cheltuielile făcute sau contractate în vederea căsătoriei” și „orice alte prejudicii cauzate”.

(ii) *Determinarea culpabilă a celui alt logodnic* să rupă logodna, conduce, de asemenea, la nașterea dreptului la *despăgubiri* în favoarea logodnicului asupra căruia s-au îndreptat faptele care l-au determinat să rupă logodna^[4].

În doctrină^[5] s-a apreciat că faptele prin care logodnicul „victimă” este instigat să rupă logodna trebuie să fie comise cu intenție.

[1] A se vedea C.C. HAGEANU, *op. cit.*, p. 19.

[2] Cum ar fi: căsătoria logodnicului cu o altă persoană, după ce logodna cu actualul logodnic a fost publică.

[3] Opinăm că ruperea logodnei nu are caracter abuziv dacă se bazează pe motive rezonabile, cum ar fi: lipsa afectivității unui logodnic față de celălalt ori a afectivității reciproce, incapacitatea de comunicare a logodnicilor, absența preocupărilor comune etc.

[4] Fapte, cum ar fi manifestări insultătoare la adresa celui alt logodnic.

[5] A se vedea T. BODOAȘCĂ, *op. cit.*, p. 55.

Introducerea acțiunii pentru despăgubiri ca urmare a ruperii logodnei poate fi efectuată fie de către logodnicul care are inițiativa ruperii, fie de către cel determinat să rupă logodna.

Reclamantul trebuie să dovedească fapta celeilalte părți și prejudiciul cauzat.

E. Caducitatea donațiilor făcute de un terț viitorilor soți sau unuia dintre ei

Potrivit art. 1030 C.civ., donațiile făcute viitorilor soți sau unuia dintre ei, sub condiția încheierii căsătoriei, devin caduce, adică nu produc efecte, în cazul în care nu se încheie căsătoria. Prin urmare, operând caducitatea acestor donații, nu se mai poate pune problema restituirii bunurilor care au făcut obiectul acestei donații, deoarece ele nu au fost executate.

F. Termenul de prescripție. Acțiunea în restituirea darurilor pe care logodnicii le-au primit în considerarea logodnei, precum și acțiunea în despăgubire sunt spuse termenului de prescripție de un an, termen care curge de la ruperea legăturii.

Data la care a fost ruptă logodna se dovedește cu orice mijloc de probă.

§2. Curtajul matrimonial^[1]

În prezent, contractul de curtaj matrimonial nu este reglementat în legislația noastră internă. Acest contract este însă reglementat în mod special de alte sisteme de drept, cum ar fi în sistemul francez^[2].

Cu toate acestea, realitatea, și anume existența agențiilor matrimoniale care sunt exaltate de cereri și care valorifică sub aspect comercial piața persoanelor solitare, nu poate fi ignorată.

Contractul de curtaj matrimonial ar fi acea convenție încheiată între o agenție matrimonială, numită intermediar, și o persoană fizică, bărbat sau femeie, numită client, prin care intermediarul se obligă să identifice într-o perioadă determinată de timp o persoană de sex opus cu calitățile indicate de client și să mijlocească o relație de

^[1] Aspectele din această secțiune au fost dezvoltate și prezentate în studiul *Instituții de dreptul familiei nereglementate în actualul Cod civil, op. cit.*, p. 207-208.

^[2] Este vorba de Legea nr. 89-421 din 23 iunie 1989 privitoare la reformarea și protecția consumatorilor, precum și cu privire la unele practici comerciale, precum și Decretul nr. 90-422 din 16 mai 1992 de punere în aplicare a legii – *apud* M. AVRAM, *op. cit.*, p. 30.